

Thema De dagen van de week

Prentenboek *Rupsje Nooitgenoeg*

Cursus een, week vijf

Josée Coenen en Ans Drubbel

d.d. september 2016 (derde versie)

Wat en hoe **De dagen van de week**

leerstof			materiaal	
pragmatiek	taalfuncties en gesprekconventies	1 liedje	1 zie onder	
woordenschat: inhoudswoord	themawoorden: 1 znw., 2 ww. 3 bijv. nw: <i>dik/dun</i> <i>groot/klein, mooi/lelijk</i>		1 2 3 WIP 1 <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> Prentenboek <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> 1 HZS oef.20	achtergrondkleuren gebruiken bij afbeeldingen (ZIS)
woordenschat: functiewoord	1 lidw: (<i>een, de, 't</i>) 2 telwoorden 3 voorzetsels van tijd: <i>op, in</i> 4 tel-er		1 2 3 WIP 1 <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> Prentenboek <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> 4 ZIS blz. 132, DBK blz. 90, Tekst 12 DBK cd. zie onder	1 vingers gebruiken (ZIS) -het-woorden (-voorwerpen) stickeren, ook in HZS
klankleer	klanken:	1 /ee/, /oe/, /aa/, /ie/ /oo/ /uu/ (herh.) 2 klankreis	1 zie onder 2 zie onder	
vormleer	1 bijv.nw. (onverbogen)		1 zie onder	
zinsbouw	1 tel-er 2 zinnen maken (bijv.nw) 3 zinnen maken		1 ZIS blz. 132, DBK blz. 90, tekst 12 DBK cd 2 ZIS 99 e.v., DBK 102 e.v. 3 ZIS 53, DBK 102 e.v. HZS oef. 19	1, 2, 3 strookjes en /of kubussen (ZIS, DBK)

Wat en hoe Weekrooster De dagen van de week

dag een	dag twee	dag drie	dag vier	dag vijf
liedje <i>Dag, dag</i> woordenschat -IHW-FW, . <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> les 1 woordenschat -FW. . (lidw.: <i>een, de, het</i>) . (telwoord) klankleer . klanken /ee/, /oe/, /aa/ (herh.)	liedje <i>Dag, dag</i> woordenschat -IHW.-FW . <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> les 2 woordenschat -FW. . (lidw.: <i>een, de, het</i>) klankleer . klanken /ie/, /oo/, /uu/ (herh.)	liedje <i>Dag, dag</i> woordenschat -IHW-FW. . <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> les 3 woordenschat -FW. . (lidw.: <i>een, de, het</i>) . voorz. van plaats: <i>in, op</i> . vraagwoord <i>waar</i> . (<i>tel-er</i>) klankleer . klankreis /ee/, /oe/, /aa//ie/ /oo/ /uu/ zinsbouw . tel-er	liedje <i>Dag, dag</i> woordenschat -IHW.-FW . <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> les 4 woordenschat -FW. . (lidw.: <i>een, de, het</i>) vormleer . bijv.nw. (onverbogen) zinsbouw . zinnen maken (bijv. nw.)	liedje <i>Dag, dag</i> woordenschat -IHW.-FW . <i>Rupsje Nooitgenoeg</i> les 5 woordenschat -FW. . (lidw.: <i>een, de, het</i>) . voorzetsels van tijd: <i>op</i>) zinsbouw . zinnen maken (3, 4 delen)

Cursus een week vijf Zie de **Inleiding**
voor onze uitgangspunten en achtergronden
en een overzicht

Gebruikte verwijzingen

HZS	= <i>Horen zien en schrijven</i>
PB 1, PB 2	= Praatboek 1 en Praatboek 2 van <i>Van horen en zeggen</i> ¹
TB	= Tekstboek <i>Van horen en zeggen</i> , met de tekst van de liedjes en dialogen
DBK	= <i>De bovenkamer</i> , opzoekboek en strookjes
BWB	= Beeldwoordenboek
VHEZ	= <i>Van horen en zeggen</i>
WIP	= <i>Woorden in prenten</i>
ZIS	= <i>Zien is snappen</i>
ZMN	= <i>Zeg maar na</i> , uitspraakcahier bij <i>Horen zien en schrijven</i>

¹ De praatboeken van *Van horen en zeggen* zijn opnieuw gedrukt. U kunt deze via **contact** op de website bestellen. Prijs: 15,00 euro per stuk.

Liedje dag een t/m dag vijf

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'We zingen vandaag het liedje *Dag, dag.*'

- Zingt u dit liedje steeds aan het einde van de schooldag en verander de naam van de dag in de naam van de volgende dag.

Dag!

Tekst: Chrystal Cochijs

Dag dag dag, tot de vol - gen - de keer, dan

zijn we er weer tot maan - dag!
ben ik er weer tot dins - dag - enzovoort.

Woordenschat dag een t/m dag vijf

Inhoudswoorden en functiewoorden

Benodigdheden

- Woorden in prenten, deel 1, *Rupsje Nooitgenoeg*, les een – les vijf
- Woorden in prenten deel 1, deel 1, *Rupsje Nooitgenoeg*: allerlei materialen
- Woorden in prenten, cd 1.
- Prentenboek *Rupsje Nooitgenoeg*
- BWB 274, 275
- HZS oef.20

Extra Hoe te oefenen?²

Benodigdheden

- verschillende episodebladen van het prentenboek
- leerlingen zitten in een kring en hebben allemaal een verschillende plaat.

(doel) 'We oefenen woorden.'

(instructiezin:) 'Kijk op je plaat. Zie je een (rups, zon, maan, blad, enzovoort)? Dan ga je staan.'

Dan (nieuwe instructiezin:) 'Geef je plaat door.'

- Opnieuw vraagt u: 'Zie je een (rups, zon, maan, blad, enzovoort) op je plaat? Ga dan staan.' Dan een ander woord of voorwerp kiezen. Eventueel nog een keer hetzelfde woord herhalen en de plaat door laten geven.
- extra voor groep 8-12 jaar: 'Zie je een (vrucht, worst, iets zoets, iets zuurs) op je plaat? Ga dan staan.' (Als er een paar staan, dan de instructiezin:) 'Loop naar de lege stoel.' en (dan aan iedereen:) Geef nu allemaal de plaat door. (Zo is er een snelle wisseling van platen.)
- Vervolgens noemt u steeds andere woorden. U kunt dit verschillende keren herhalen.

Woordenschat dag drie

(Functiewoord) Voorzetsel van plaats en richting *op, naar*

Benodigdheden

- ZIS 48 e.v.
- paarse strookjes

- poppenhuis
- groep 8-12 jaar: geel en bruin en rode en paarse strookjes.
- groep 8-12 jaar: DBK, blz. 72 (en vertaling in hun eigen taal)
- verschillende voorwerpen (uit de klas)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert een zin zeggen met *op, naar*.'

(Instructiezin) 'Geef door: 'Ik zit op mijn stoel.' (Ik loop naar mijn stoel.)

Hoe te oefenen?

- Laat leerlingen de zin zeggen en doorgeven. Doe het eerst voor.

Hoe aan te bieden? groep 6-7 jaar

(Doel) 'Je leert een vraag met *waar?* en je leert zeggen *op 't blad*.'

(Instructiezin) 'Ik vraag *Waar ligt het ei?* Jij zegt: *op 't blad*.'

Hoe te oefenen?

- Groep 6-7 jaar: **Tweetal Coach** Leerlingen hebben elk een paars strookje. Om de beurt wijzen ze iets aan (in het poppenhuis of in de klas) en stellen de vraag *Waar zie je...?*: De ander antwoordt met *in de wieg* of *tegen de kast* en legt het paarse strookje neer. Doet u het eerst zelf voor. De woorden voor de voorwerpen moeten de kinderen kennen.

Groep 8-12 jaar **TweetalCoach** (in tweetallen) Leerling A maakt een zin met geel/bruin-rood-paars. (*Het rupsje woont in de cocon.*) Is het goed? Dan complimenteert leerling B leerling A. Is het fout? dan zegt leerling B de juiste zin. Daarna ruilen ze.

Doet u het eerst voor.

- Groep 8-12 jaar (in viertallen) Laat alle leerlingen kijken naar de foto op blz. 72 uit DBK. Daarna doen ze de bladzijde dicht. Dan voert een leerling 'een zinsdeel' uit met een voorwerp. Om de beurt benoemt een leerling wat hij ziet. Is het goed? Dan complimenteren de anderen hem. Is het niet goed? Dan coachen de anderen hem. Doet u het eerst voor.

KLANKEN dag een (herhaling)

Benodigdheden

- spiegels: voor elke leerling een
- roze klanken /ee/, /oe/ en /aa/ (ZIS) en symbolen voor luisteren en spreken (ZIS)
- plus voor groep 8-12 jaar de **zwarte** letters en symbolen voor lezen en schrijven (ZIS)
- afbeelding van woorden uit leesmethode met /ee/ (bijv. been + sticker voor lidwoord *het*), /oe/ (bijv. boek + sticker) en /aa/ (bijv. maan).

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klanken /ee/, /oe/ en /aa/ verstaan en de /ee/, /oe/ en /aa/ zeggen.'

Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Ga staan als je (been) (ee) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (been): dag, **been**, **been**, ei, zon, **been**, maan, rups, peer, **been**, **been**, nacht.

2 Stijgen/ Dalen /ee/: /ee/, /ie/, /ee/, /aa/, /ee/, /oo/, /eu/, /aa/, /ee/, /ee/.

(Instructiezin) 'Ga staan als je /oe/ hoort.'

1 Stijgen/ Dalen /oe/: /oe/, /ie/, /aa/, /oe/, /ie/, /oo/, /oe/, /ee/, /oe/, /oe/.

(Instructiezin) 'Ga staan als je /aa/ hoort.'

1 Stijgen/ Dalen /aa/: /aa/, /ie/, /aa/, /oe/, /ie/, /oo/, /aa/, /ee/, /aa/, /oe/.

Hoe te oefenen?

(LK zegt woord, LL kijken in spiegel, LK corrigeert mondstand.)

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

- 1** teen, geen, heel, eten, wegen, geven, cake, twee, één, negen.
- 2** voet, stoel, boek, koek, schoen, woensdag.
- 3** maan, ja, klaar, nagel, haar, praten, raam, zaterdag.

Verder verloop

- Laat leerlingen zelf woorden met de /ee/, /oe/ en /aa/ verzamelen door specifiek te luisteren. Vraag elke dag: 'Heb je nog een woord met de /ee/, /oe/of /aa/ gehoord?'
- Verzamel voorwerpen, afbeeldingen en zet/plak deze bij de klanktafel/ het klankvel=klassikaal/het klankschrift = individueel.

KLANKEN dag twee (herhaling)

Benodigdheden

- spiegels: voor elke leerling een
- roze klanken /ie/, /oo/ en /uu/ (ZIS) en symbolen voor luisteren en spreken (ZIS)
- plus voor groep 8-12 jaar de **zwarte** letters en symbolen voor lezen en schrijven (ZIS)
- afbeelding van woorden uit leesmethode met /oo/ (bijv. *boot*), /ie/ (bijv. *vies*) en /uu/ (bijv. *vuur*+ sticker voor lidwoord *het*)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klanken /ie/, /oo/ en /uu/ verstaan en de /ie/, /oo/ en /uu/ zeggen.'

(Instructiezin) 'Ga staan als je (vuur) (uu) hoort.'

1 Stijgen/ Dalen (vuur): een, **vuur**, **vuur**, **vuur**, vier, op, naar, vijf, dag, **vuur**, **vuur**, ei, maan, **vuur**.

2 Stijgen/ Dalen /uu/: /uu/, /oe/, /oo/, /uu/, /uu/, /ie/, /aa/, /uu/, /ee/, /ee/.

(Instructiezin) 'Ga staan als je /ie/ hoort.'

1 Stijgen/ Dalen /ie/: /uu/, /oe/, /oo/, /ie/, /ie/, /ee/, /aa/, /ie/, /oe/, /ie/.

(Instructiezin) 'Ga staan als je /oo/ hoort.'

1 Stijgen/ Dalen /oo/: /uu/, /oo/, /oo/, /ie/, /oe/, /oo/, /aa/, /uu/, /oo/, /ee/, /oo/.

Hoe te oefenen?

- (LK zegt woord, LL kijken in spiegel, LK corrigeert mondstand.)

(Instructiezin) 'Zeg maar na.'

1 boot, rood, oog, ook, groot, wonen, mooi, boven, lopen, hoofd.

2 vier, knie, zien, drie, niet, dier, vies, brief.

3 vuur, duur, zure bom, infuus, juni, stuur.

Verder verloop

- Laat leerlingen zelf woorden met de /oo/, /ie/ en /uu/ verzamelen door specifiek te luisteren. Vraag 'Heb je nog een woord met de /oo/, /ie/ of /uu/ gehoord?'
- Verzamel voorwerpen, afbeeldingen en zet/plak deze bij de klanktafel/ het klankvel=klassikaal/het klankschrift = individueel.

KLANKEN dag drie 8-12 jarigen

Benodigdheden

- roze klanken /oo/, /aa/, /ie/, /oe/, /uu/ en /ee/ (ZIS); zwarte letters **oo, aa, ie, ee, uu** en **oe** (ZIS)
- symbool voor luisteren (ZIS)
- werkblad *klankreis door Europa*: voor elke leerling een: zie bijlage.
- kleurpotloden
- landkaart van Europa

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert vandaag de klanken /oo/, /ie/, /oe/, /uu/, /ee/ en /aa/verstaan.

- (leerkracht) Schrijf de woordparen in twee verticale rijen op het bord. Schrijf er boven de woorden 'links' en 'rechts' en met pijlen naar links en naar rechts.

Links	Rechts
1 koek	cake /keek/
2 duur	dier
3 goot	goed
4 hier	haar

- Geef de woorden 'links' en 'rechts' (met vertaling eigen taal).
- Deel het werkblad *klankreis door Europa* uit. Plus verschillende kleurpotloden. Bovenaan staan steden uit Europa. Leg uit dat je bij vier woorden naar rechts of naar links kan. Doe het een keer voor.

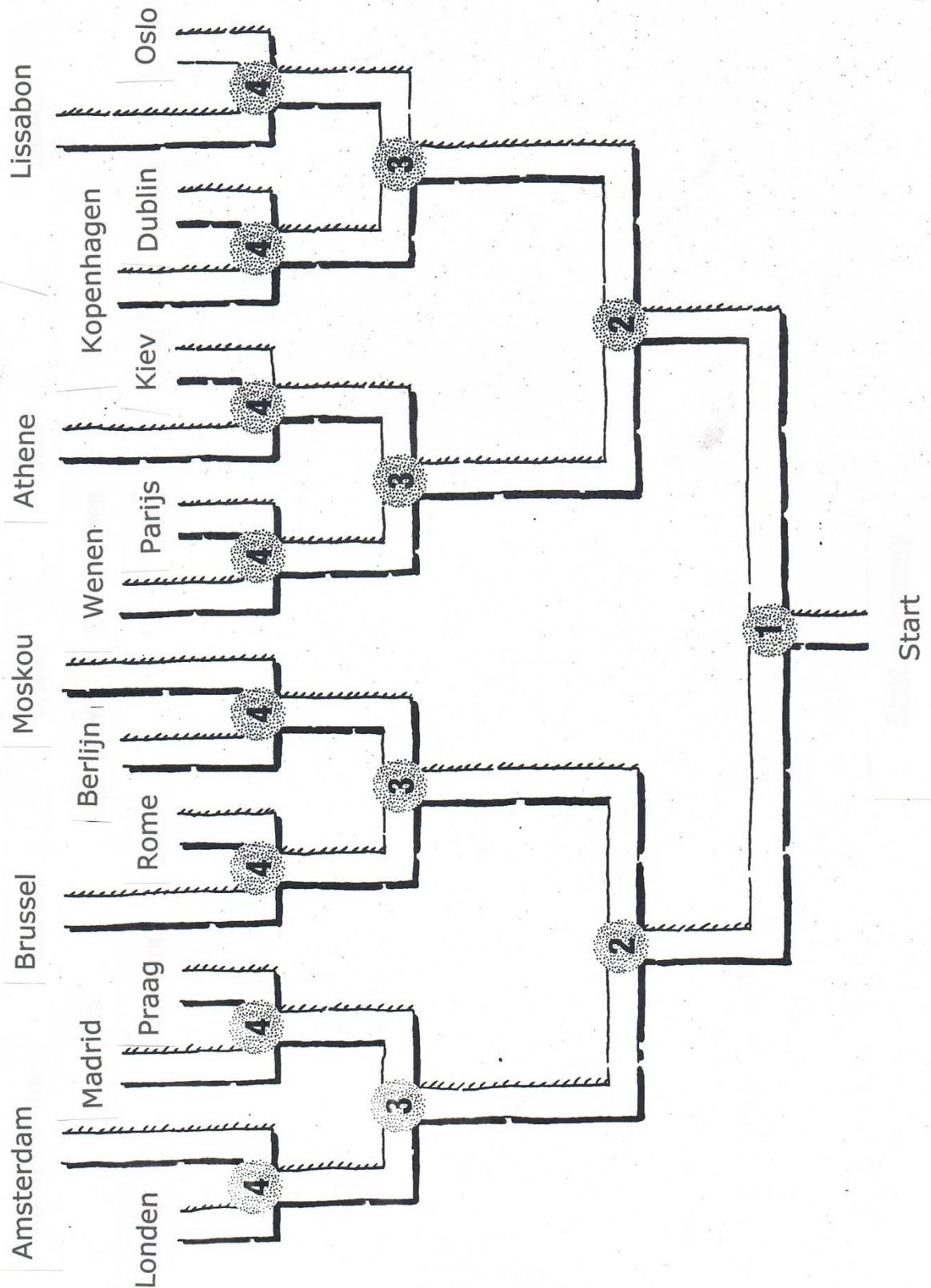
Hoe te oefenen?

(Instructiezin) 'Neem een (rood) kleurpotlood. Ik zeg straks nummer een en het woord (koek). Dan ga je naar links. Ik zeg nummer twee en het woord (dier) dan ga je bij nummer twee naar rechts. Ik zeg nummer drie en (goed) dan ga je naar rechts. Ik zeg nummer vier en (haar) en je komt uit bij (Moskou).'

1 links/ rechts U zegt vier bordwoorden uit elk rijtje één (bijvoorbeeld *cake, duur, goot, hier*). Bij elk woord moet de ll kiezen of het een woord uit de linker rij is of uit de rechter rij. Vraag de leerlingen: 'Waar ben je?'

2 herhaal Kies weer vier bordwoorden, en de ll neemt een ander kleurpotlood en de ll kiest weer rechts of links.

3 (voor ll die kunnen lezen) Laat een leerling de woorden kiezen en de andere leerlingen 'reizen'. 'Waar ben je?' Is het goed? De leerling die de woorden gaf, geeft het aan.

From Pronunciation Games by Mark Hancock © Cambridge University Press 1995

Zinsbouw dag drie

(Functiewoord) Tel-er

Benodigheden

- ZIS, blz. 132
- voor groep 8-12: DBK, blz. 90 en 102
- Tekst 12 (cd-rom DBK)

Foto Roel Burgler

Zinsbouw dag vier

Bijvoeglijk naamwoord (onverbogen)

Benodigheden

- ZIS, blz. 99
- Set papieren stroken: bruin, geel, rood (*is*) en groen.
- Eventueel setje met dezelfde afbeeldingen (rupsje, appel, aardbei, taart)
- (de geleerde bijvoeglijke naamwoorden)

Hoe aan te bieden?

(Doel) 'Je leert zinnen zeggen.'

(Instructiezin): 'De (rups) / is /(groot, dik, klein, groen, mooi, enzovoort.)'

- Zie ZIS, blz. 99
- Laat de leerlingen het raadsel '*Ik zie, ik zie wat jij niet ziet en het is....*' spelen. U zegt het eerst een paar keer voor, beeldt uit en eventueel zegt u steeds de zin en wijst een leerling aan om rond te kijken en een voorwerp in gedachten te nemen.

Hoe te oefenen? groep 8-12 jaar

- **TafelRondje** (in viertallen) Leerlingen hebben een set papieren en eventueel afbeeldingen. Om de beurt legt een leerling een strook papier neer. De leerkracht doet het een keer voor. (Zie ZIS blz. 99)
Leerling A zegt een dier/of een mens en legt een bruine of gele strook neer; Leerling B legt rode strook (met *is*) neer.
Leerling C zegt een geleerd bijvoeglijke naamwoord en legt de groene strook neer.
Leerling D zegt de hele zin. Daarna geven de leerlingen de stroken door en beginnen ze opnieuw.

Zinsbouw dag vijf Zinnen maken

Benodigheden

- Kubussen: bruin, rood en bruin (ZIS, DBK)
- ZIS blz. 38 e.v. , blz.53 e.v. (tijd)
- Groep 8-12: strookjes DBK: rood en bruin (2x) en oranje.
- Prentenboek *Rupsje Nooitgenoeg* of episodebladen zonder de tekst.

Hoe aan te bieden?

(doel) 'Je leert zinnen maken.'

(instructiezin): 'Ik maak een zin.'

- LK wijst op een afbeelding van het prentenboek en zegt: 'De rups (legt bruine kubus neer) eet (legt rode kubus neer) een appel (legt bruine kubus neer). Nu maken jullie een zin.'
- Om de beurt wijzen de leerlingen op de rups met het bijbehorende plaatje en leggen de zin en zeggen de zin.

Hoe aan te bieden? groep 8-12 jaar

(doel) 'Je leert zinnen maken.'

(instructiezin): 'Ik maak een zin met *op maandag, op dinsdag* (enzovoort).'

- LK wijst op een afbeelding van het prentenboek en zegt: Op maandag (legt oranje kubus neer) eet (legt rode kubus neer) de rups (legt een bruine kubus neer) een appel (legt bruine kubus neer). 'Nu maken jullie een zin.' (=> Zie de foto op de volgende bladzijde.)
- Om de beurt wijzen de leerlingen op de rups met het bijbehorende plaatje en leggen de zin en zeggen de zin.

Hoe te oefenen?

- **TweetalCoach** (in tweetallen) Om de beurt wijst een leerling op de afbeelding uit het prentenboek en legt vervolgens de strookjes neer en zegt de zin. De andere leerling legt. Is het goed? Dan zegt de leerling: 'goed'. De LK doet het een keertje voor.

Op maandag
Op dinsdag

eet
eet

de rups
de rups

een appel.
twee peren.

Enzovoort.